

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу *ДОПИ ВЯЧЕСЛАВА ОЛЕКСАНДРОВИЧА «Прогностично-діагностичні критерії ускладненого перебігу родів і післяродового періоду у корів та розробка комплексних лікувально-профілактичних заходів»*, представлені на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 21 – Ветеринарія за спеціальністю 211 – Ветеринарна медицина

Актуальність обраної теми дисертаційної роботи. Не дивлячись на досягнення науки проблема ускладнення родів та хвороби післяродового періоду залишаються найбільш актуальними у сучасному акушерстві. При цьому багато інтра- та постнатальних патологій можуть мати негативні наслідки для роділлі / породіллі і плода / новонародженого.

Тому зниження перинатальної і материнської смертності та захворюваності є однією з актуальних проблем акушерської науки та практики, а пошук прогностично-діагностичних критеріїв ускладненого перебігу родів і післяродового періоду у корів та розроблення комплексних лікувально-профілактичних заходів є актуальним і перспективним напрямком досліджень.

Наукова новизна результатів дослідження пов'язана з визначенням гормонального профілю у корів за фізіологічного та патологічного перебігу вагітності і його прогностичною цінністю в діагностиці родової та післяродової патології.

Досліджено рівень гострофазних білків під час критичних періодів вагітності та за післяродової патології.

Проведено порівняльну характеристику патологічного перебігу родів та післяродового періоду.

Апробовано в виробничих умовах комплексні схеми лікування корів із субінволюцією матки у з використанням Естромаксу, Процитолу, Цебакталу та Цефтівілу.

Практичне і теоретичне значення роботи полягає у встановленні зв'язку між вагітністю та перебігом післяродового періоду у корів. Зокрема визначення білково-вуглеводних сполук у вагітних корів та в післяродовий період має

діагностично-прогностичне значення.

Запропоновано лікування корів препаратом Цефтівіл в господарствах тривалий час, оскільки резистентність патогенної мікрофлори до нього майже не розвивається.

Рекомендовано застосовувати Естронакс та Прокитол за підгострої форми субінволюції матки у корів.

Матеріали дисертації використовуються при вивченні курсу «Акушерство, гінекологія і біотехнологія розмноження сільськогосподарських тварин» на факультетах ветеринарної медицини Сумського національного аграрного університету.

Результати досліджень щодо діагностики, лікування та профілактики субінволюції матки впроваджені і широко використовуються в провідних молочних господарствах Сумської області України.

Структура дисертаційної роботи. Робота сформована та структурована згідно вимог, викладена на 149 сторінках комп'ютерного тексту, містить передбачені вимогами розділи і складається з анотації, вступу, огляду літератури, основної частини (вибір напрямків досліджень, матеріали і методи виконання роботи, результати власних досліджень, аналіз та узагальнення одержаних результатів, висновки і пропозиції виробництву), списку використаної літератури, додатків.

У «ВСТУПІ» визначено актуальність обраного напрямку досліджень і стан вивчення проблеми, сформульовано чіткі мету та завдання, визначено об'єкт, предмет та методи досліджень, зазначено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, особистий внесок здобувача, апробацію та публікації за темою дисертаційної роботи.

Розділ «ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ» складається з восьми підрозділів, в яких автором висвітлено питання стосовно критичних періодів вагітності ембріона та плода; поширення патологій та перебігу післяродового періоду у корів; сучасних уявлень про етіопатогенез патологій післяродової патології у корів; вродженої імунної функції в матці, патології яєчників у післяродовому періоді у корів; прогностичного значення показників гомеостазу корів на 3-7 добу після

отелення; лікування і профілактики післяродової патології у корів.

При написанні даного розділу Допа В. О. продемонстрував кваліфіковане володіння науковою інформацією щодо теми дослідження з глибоким аналізом достатнього об'єму вітчизняної та зарубіжної наукової літератури.

У другому розділі описано матеріал та методи виконання роботи із зазначенням як класичних, так і новітніх методів досліджень, що дозволяють отримати та об'єктивно оцінити результати роботи.

В основному розділі «РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ» послідовно відображена реалізація поставлених завдань. Він складається з дев'яти підрозділів, які присвячені: дослідженню перебігу вагітності за супутньої патології; визначенню поширення акушерської патології; встановленню гормонального профілю у корів за фізіологічного та патологічного перебігу вагітності; з'ясуванню структури гінекологічної патології серед корів у деяких господарствах; виявленню етіологічної ролі мікрофлори у розвитку субінволюції матки корів; розробленню заходів з діагностики субінволюції матки за показниками крові та цервікального слизу, прогнозування субінволюції матки та післяродового ендометриту за супутньої патології та за показниками сполучнотканинного обміну, лікування хворих на субінволюцію матки корів.

У розділі «АНАЛІЗ І УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ» автор проводить логічно побудований глибокий аналіз отриманих результатів, зіставляючи отримані дані з даними наукової літератури.

За результатами досліджень зроблено десять науково обґрунтованих висновків, які повністю відображають матеріали дисертаційної роботи, ґрунтуються на отриманих автором фактах і логічно впливають із отриманих результатів дослідження.

«ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ» можуть бути використаними у навчальному процесі та науково-дослідній роботі при підготовці фахівців у закладах вищої освіти, а також фахівцями в практичній роботі.

«СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» містить 206 джерел, з яких 186 – латиницею.

«ДОДАТКИ» складаються загалом з 4 документів, включаючи «Список праць, опублікованих за темою дисертації», акт про впровадження результатів науково-дослідної роботи у виробничий процес, висновок засідання комісії з біоетики, відбиток титульної сторінки методичних рекомендацій.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій у дисертації. Дисертаційна робота Допи В. О. «Прогностично-діагностичні критерії ускладненого перебігу родів і післяродового періоду у корів та розробка комплексних лікувально-профілактичних заходів» є підсумком власних наукових досліджень, її зміст відповідає спеціальності 211 – Ветеринарна медицина галузі знань 21 – Ветеринарія. Вибір методик досліджень та інтерпретація отриманих результатів свідчать про те, що дисертант володіє ними досконало і досягнув поставленої у роботі мети.

Визначення мети дослідження відповідає актуальності теми та її науково-практичному значенню і витікає із назви роботи. Наведені у дисертації об'єкт та предмет досліджень відповідають основним напрямкам роботи.

Обґрунтованість наукових досліджень, висновків і рекомендацій дисертації та їх вірогідність підтверджується високим методичним рівнем поставлених експериментів, логічністю та послідовністю виконаних етапів досліджень, відповідністю поставленій меті і завданням роботи обраних методів з використанням достатньої кількості тварин та виконаних експериментів.

Наукові положення роботи обґрунтовані, а з наведених результатів досліджень, їх апробації у виробничих умовах і отриманого ефекту впливає практична цінність дисертаційної роботи.

Повнота викладення одержаних результатів в опублікованих працях. Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертації, викладені у 7 наукових працях, у тому числі: 1 – у науково-метричних базах (Scopus), 4 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у матеріалах конференцій, 1 – науково-методичні рекомендації.

Матеріали дисертаційної роботи достатньо апробовані, доповідались і були

схвалені на науково-практичних конференціях різного рівня.

Недоліки в оформленні дисертації, зауваження, питання та побажання.

Поряд із наведеними перевагами та надбаннями роботи у процесі знайомства з нею виникло ряд зауважень та питань, на які автору необхідно надати пояснення:

1. Згідно Вимог до оформлення дисертації (наказ № 40 Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р.), крім списку публікацій здобувача за темою дисертації та актів впровадження, обов'язковими в «Додатках» повинні бути відомості про апробацію результатів дисертації, де зазначаються назви конференцій, конгресів, симпозіумів та семінарів, місце та дата проведення, форма участі.

2. З якою метою в «Огляді літератури» відведено цілий підрозділ з проблеми патології яєчників у післяродовому періоді у корів, коли в роботі це питання не розглядається. Підрозділ 1.8 «ОГЛЯДУ ЛІТЕРАТУРИ» слід відкоригувати і узагальнити, щоб він відповідав своїй назві («Висновки з огляду літератури») і було очевидним, що вивчення досліджуваної проблеми є недостатнім.

3. Як діагностували гестоз і диференціювали від патології печінки і нирок, наприклад, за гіпертонією та гіпертензією?

4. Прокоментуйте результати, наведені у табл. 3.1: 1-й рядок – з 96 гол. тільних телиць / нетелів 39 мали аборти, супутню патологію та ускладнення вагітності гестозом?; останній (5-й) рядок – на 49 гол. вагітних припадало 59 патологій?

5. Ви встановили, що поширеність акушерської патології в ТОВ «Молоко Вітчизни» переважала за показниками ПСП «Пісківське». Як Ви можете пояснити ці та інші відмінності показників у різних господарствах?

6. За якими критеріями і яким методом визначали регенерацію статевих органів?

7. Що Ви маєте під гінекологічною патологією «переродження» і як її діагностували?

8. З якою метою проводили визначення заплідненості корів протягом року,

зважаючи на те, що це є загальновідомою інформацією?

9. За результатами досліджень Вами зроблено висновок про те, що визначення рівня активності показників сполучнотканинного обміну в крові може бути використано в якості критерію оцінки стану самки і плода під час сухостою та для прогнозування субінволюції матки та ендометриту. Які ж тоді референтні межі цих показників?

10. Ви запевняєте, що рівень прогестерону збільшився порівняно з перебігом вагітності без ускладнень (висновок №5, стор. 111). Це не узгоджується із загально визнаною роллю прогестерону за фізіологічного перебігу вагітності, коли зниження його вмісту може бути критичним для фізіологічного перебігу вагітності. Інтерпретуйте отримані Вами результати.

11. При визначенні чутливості виділеної мікрофлори до антибіотиків використовували 8 препаратів. Обґрунтуйте Ваш вибір.

12. «СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ» необхідно привести у відповідність до використаного стилю оформлення.

Як дискусійні питання та побажання, на окремі з яких теж необхідні пояснення чи додаткові уточнення:

1) Завданнями роботи повинно бути «визначити», «встановити» і т. і., а не просто «діагностика» (стор. 22, 2-ге завдання).

2) Невдало підібрано ключові слова. Так, в якості ключового слова (стор. 8) застосовано «мікотоксини», яке в тексті роботи не зустрічається жодного разу. І навпаки, як ключові не зазначені «діагностика», «лікування» та «профілактика».

3) Що Ви розумієте під імпеданс-періодом і з якою метою використовуєте цей термін?

4) Що таке «період запліднення» (стор. 60, табл. 3.2)?

5) По тексту в роботі використовується різні терміни: в одному випадку «метрит», в іншому – «ендометрит». Поясніть, будь ласка.

6) У розділі «МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ» логічним і доцільним було б презентувати загальну схему та етапи досліджень. У «Матеріалах досліджень» представлено методи досліджень, що є наступним

підрозділом. Тут не слід наводити результати досліджень (стор. 50, 1-й абз.).

7) У «СПИСКУ ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ» в працях у співавторстві слід зазначити внесок здобувача, а власне бібліографічні посилання оформляти однотипно, одним стилем.

8) «Корови, хворі на патологію родів та післяродового періоду» і «превентивні заходи» є об'єктом, а не предметом: об'єкт – це «корови з генітальною та позагенітальною патологією», а предмет – «розроблення прогностично-діагностичних критеріїв і комплексних лікувально-профілактичних заходів».

9) Згідно номенклатури неорганічних сполук назва хімічного елемента пишеться з великої літери і за новим ДСТУ, як основу для назв елементів та сполук, застосовують латинізовані назви хімічних елементів.

10) Якщо Ви виявляли мікрофлору за субінволюції матки, то, напевно, мова вже повинна йти про ендометрит?

11) Окремі висновки (№4 та №8) занадто об'ємні і важко сприймаються.

Крім того, робота має певну кількість не зрозумілих чи невдалих слів / висловів / термінів («пологи» («роди») та «безпліддя» («неплідність») – стор. 30, «хороша функція» (стор. 34, останній абзац) і т. і.); огріхів в оформленні (тавтологія – «Більше того, у більшості досліджень...» (стор. 34, останній абзац), внесення до «ПЕРЕЛІКУ УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ» скорочень, що зустрічаються менше 3 (а то й жодного) разів («ФСГ», «АІ», «УЗД» і т. д.) і навпаки – зустрічаються по тексту, але не розтлумачені («АФ», «ПСП» та ін.), дублювання джерел у «СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ» – №95 та №201, №127 та №141 і т. д.), не слід переносити на наступний рядок одиниці виміру від цифрових показників, ініціали від прізвищ (стор. 58, 3-й абз.; стор. 114, джерело №2 і далі по тексту) та ін.

Не позбавлена робота й певної, але незначної кількості граматичних та орфографічних помилок (стор. 79, назва підрозділу 3.9; стор. 23, «Предмет досліджень»; стор. 73, табл. 3.7 і т. д.).

Однак, зазначені вище зауваження, дискусійні питання та побажання не є принциповими чи критичними, не знижують цінності роботи і не впливають на

цілком позитивне враження від неї.

Загальний висновок. Враховуючи актуальність теми, наукову новизну, практичне та теоретичне значення, методичний рівень та обсяг проведеної роботи, аналіз і інтерпретацію отриманих результатів, їх апробацію та висвітлення у наукових працях вважаю, що дисертаційна робота «Прогностично-діагностичні критерії ускладненого перебігу родів і післяродового періоду у корів та розробка комплексних лікувально-профілактичних заходів» є завершеною науковою працею, відповідає вимогам наказів Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 759 та від 31.05.2019 р. «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40» і Постанові Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – **ДОПА Вячеслав Олександрович** – заслуговує на присудження освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 211 – Ветеринарна медицина галузі знань 21 – Ветеринарія.

Офіційний опонент:

доктор ветеринарних наук, професор,
професор кафедри ветеринарної
хірургії і репродуктології
Дніпровського державного
аграрно-економічного університету

 Павло СКЛЯРОВ

